

Дончо Цончев

Хубав мъж

Този човек влезаше във всички видове общуване по един и същ начин – той така влезаше и във всички видове заведения, – отправяше се царствено към ролята – масата, – която пожелаваше, а на околиците беше достатъчен само един поглед, за да го помнят и разпознават с години. Така беше порасъл. Такова му беше лицето. Походката, маниерите, усмивката – можеш ли да го упрекнеш за всичко това?

Те даже го обичаха – другите хора, – по някак-ви пътища на индукция той като че ли им даваше от онова, което на тях по-малко или пък повече им липсваше. Винаги беше приятно в неговата компания. Духовете естествено се раздвижваха в разни посоки, алкохолът действуваше добре всекиму, а жените – ах, жените – по вечното тайнствено правило ставаха неочаквано щедри и напълно възможни сега.

Сам той почти не усети живота си сложен: просто премина от неясното купонно детство през малките приключения на гимназията, нормално трудните, весели казарма и университет, трите брака, които всъщност не се различаваха особено, освен с това, че от единия имаше дъщеря, следваха изненадващо равните двайсет и три години служба в проектантско бюро – до смайващия го сега четиресет и девети рожден ден. Ето така, както мръкваше и съмваше и както из въздуха се носеха ту парцаливи снежинки, ту пухове от тополите – календарните листчета бяха окапали и сега цифрите на годината сочеха, че той от утре започва да нълни собствения си половин век. Имаше нещо глупаво във всичко това. Нещо внезапно и дребно, в което се крие голяма измама.

Стоеше прав, разкрячен до прозореца и гледаше минувачите долу. Сам си повтори думата „минувачи“ и поклати глава. И в нея имаше измама. Хората бяха различни и никоя дума не можеше да ги събере, когато свободно си щъкат нагоре надолу подир своите грижи, изкушения, вечно спасителни намерения. Те бяха млади и стари, успели и не, грозни и красиви, това винаги има значение. Минувачи. Виж ти, каква дума. Все едно да кажеш: архитекти. Кои архитекти? Той или младозите, които дойдоха десет години след него и сега му бяха началници? Вчерашните хлапаци, които сега чертаеха за центъра на Сан Франциско, пътуваха до Ленинград по-лесно и по-безшумно, отколкото той до Созопол и най-сетне живееше в апартаменти, с чийто интериор можеше да се спечели всеки конкурс за съвременен жилище.

Потърси цигарите си по джобовете, обърна се да ги вземе от масата до леглото и с лошо изражение на лицето огледа стаята си. Отърканите мебели. Малките дизайнчета, които наистина бяха нещо красиво, сантиментално и може би значително вътрешно, но стояха така, както стоят –

да речем – блестящите минерални образци в мансардата на някой студент по геология. Наистина студентска стая. До четиридесет и деветия си рожден ден. В момента с вестници по прозорците, тъй като пердетата бяха изгорели от слънцето и той бе ги изхвърлил. Стая с котлон за чай. Защо?

Бе мислил напрегнато по време на първия брак, когато имаха намерение да пестят и да строят жилище. После по време на втория, когато се роди дъщерята. Но леснината, с която живееше, и двата пъти му измени. Някакви неочаквани селяни го пререждаха в лихвичислата (законно, разбира се, та да не можеш да се оплачеш), разни хлапаци от службата се излитаха в работата и уцелваха ведомствените жилища, като че ли стреляха по мишени за забавление. Времето се изнизваше – то друга работа няма – и ето сега, тука.

„Съдба“ – казваше понякога на жените, които проспиваха в тази стая, те го разбираха и се раздаваха колкото могат.

„Живот“ – казваше понякога на себе си, когато се вторачваше в някоя неочаквана смърт наблизко и не се укоряваше за нищо.

Денят бе съботен, часът следобеден – глупавият рожден ден не му даваше мира. От утре, значи, петдесетте започват. Догодина по това време ще му окачат значка в службата и ще кажат няколко думи. Малък подарък. Празнична гузност в очите отсреща. Едно напиване, което никак не може да заглуши пълната тревожна трезвост на мислите.

Отиде до телефона и набра номера на дъщеря си. Може би искаше да ѝ се скара, друга година на този ден тя се обаждаше.

– О, ти ли си, здравей – каза гласът в слушалката. – Честито.

– Защо не се обаждаш?

– Защото стягам багажа си, ще заминавам на стаж в Чехословакия.

Представяш ли си!

И още как. Кой друг да си представи радостта ѝ по-точно от него? Още от времето, когато зяпаше по часове в очите ѝ, наведен над кошчето. Тя само на него се усмихваше – не даже на майка си. Той ѝ правеше маймунски гримаси и движения, тя се опитваше да го имитира. Напикаваха се от смях...

– Хубаво. По какъв повод...

– Ами трима души сме отличници и това ни е наградата, стаж в Чехословакия.

– Хубаво, хубаво.

– Аз сях да ти звънна, разбира се, но нали се сещаш какво тичане е сега. Не мога да ти опиша.

– Кога тръгваш?

– Сега, след един час! Трябва да хукам вече. Остава и да закъснея.

– Да. Хубаво. Като се върнеш, се обади.

– Добре. Непременно. Приятно прекарване и на тебе. Чао!

Малкото „зънни“ от затварянето на телефона обиколи стаята и бавно затихна. Човекът отиде пак до прозореца и погледна отново надолу, но като че ли реши нещо важно, защото се обърна, взе си шлифера и излезе.

Твърде много му бе минало пред очите и твърде много бе изпуснал, за да бъде сега сантиментален. Просто закрачи към най-хубавото заведение, отворено в събота, и се опита да мисли за всичко онова, за което мислеше в кой да е ден. А какво беше то? Сега не можеше да каже. Не се сещаше. Дали пък така беше минал животът му – да зяпа наоколо и да мисли за нещата, които случайно му влизат в очите?

Поздрави някого, седна на маса за двама и вниманието на сервитьорката малко го успокои. Изпи едно уиски, като си каза сам, мълком: „Честит рожден ден, моето момче.“ Искаше – пак така мълком – нещо да си пожелае, но в този момент не намери какво. Мисълта да отиде на гарата, да изпрати дъщеря си за Чехословакия отпадна сама, без да предизвика особено силни вълнения; момичето щеше леко да се смути. Винаги се смущаваше, като се виждаха, колкото и да беше весела и чаровна.

Някой го поздрави. Две мацета от бара, на възрастта на дъщеря му, го зяпаха закачливо. Поръча си още едно малко уиски и кафе. Отдавна не обичаше мацета. С тях имаше чувството, че дъщеря му го гледа отнякъде и му се присмива. В същия миг една стара приятелка му се усмихна. Тя беше с мъжа си, но не толкова затова, колкото заради проклетия съботен ден, все едно, не съществувахе реално. Пак обърна главата си, сега към улицата, и по стар навик се загледа през голямото стъкло в минувачите.

По-грозни бяха от него. По-стари или пък недостатъчно улегнали. Той беше най-хубав от всички, както обикновено. И те, по-грозните, по-старите, всичките недостатъконосителите, сигурно отдавна бяха открили това, защото непрекъснато се въоръжаваха с друго. Търсеха начини да окупираат властта и парите, превръщаха домовете си в крепости, обвързваха жените и децата си тъй, че да не могат да отидат, без да са се обадили, не до Чехословакия, а до кварталното кино.

Те бяха завладели всичко онова, с което можеше да се живее реално, след като човек навърши четиридесет и девет години.

Те бяха хората, всеки момент знаеха къде отиват, какво мислят, ко-го очакват – той всъщност бе минавачът. По улицата, в живота си и сам през самия себе си.

Мисълта го изненада като удар в гърба, искаше веднага да стане и да тръгне, но знаеше, че няма къде да отиде, и погледна чашите пред себе си. Искаше да има повече уиски в едната, повече кафе в другата – да има за какво да седи тук.

Искаше да завали дъжд отвън, да мръкне, да съмне, времето да минава, минава, минава...

КРАЙ

© 1983 Дончо Цончев

Сканиране, разпознаване и редакция: Светослав Иванов, 2007

Публикация:

Дончо Цончев
ПРАЗНИК БЕЗ ПОДАРЪК

I издание

Рецензент Кръстю Куюмджиев
Редактор Стефан Поптонев
Художник Веселин Павлов
Художествен редактор Александър Хачатурян
Технически редактор Тодор Бъчваров
Коректор Нина Велчева

Издателски № 7082

Дадена за набор на 6.I.1983 г.

Подписана за печат на 10.IV.1983 г.

Излязла м. май

Печатни коли 11,50. Издателски коли 9,59

Условно-издателски коли 9,53.

Формат 84×108/32. Тираж 20 110

Цена 1,20 лв.

Код 22/9536222211/5605-9-83

Партиздат – София, бул. „В.И.Ленин“ № 47
ДП „Д. Благоев“ – София, ул. „Н. Ракин“ № 2

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/3174>]